

Menneskeskæbner i lejr 94 på Frederiksberg

FLYGTNINGE. I ugerne efter befrielsen i 1945 var antallet af tyske flygtninge højt. De boede i lejre fordelt på seks folkeskoler. Flere af dem døde på Frederiksberg.

AF LARS SCHREIBER PEDERSEN

Vicestadsarkivar ved Frederiksberg Stadsarkiv

LOKALHISTORIE: I disse år oplever Europa og Danmark et stigende flygtningepres. Desperate mænd, kvinder og børn flygter fra terror, krig og nød i Mellemøsten og Afrika og søger mod den forjættede verdensdel mod nord. Sammenholdet de europæiske lande imellem vakler, og herhjemme har et flertal i Folketinget netop hastebehandlet og vedtaget en lovgivning vendt mod disse flygtninge, der har givet genlyd og Danmark negativ omtale verden over.

Tyske flygtninge

Den udfordring, det danske samfund står over for i dag er stor, men dog for småting at regne i sammenligning med den opgave, som danske politikere, embedsmænd og læger stod overfor fra foråret 1945 og navnlig efter befrielsen i maj, og som de løste.

Den succesfulde sovjetiske fremrykning mod vest sendte millioner på flugt mod vest. Den største folkevandring siden Antikken, er masseflugten blevet kaldt. Fra februar

Tyske flygtninge forlader Søndermarksskolen 13. august 1945. Foto: Svend Liisborg/Frederiksberg Stadsarkiv.

til maj 1945 ankom omkring 238.000 tyske flygtninge, primært kvinder, ældre og børn fra Østpreussen, Pommern og de baltiske lande, til Danmark.

Vendes blikket mod Frederiksberg, afslører en opgørelse fra den kommunale socialtjeneste, at der 9. maj 1945 var 7.512 tyske flygtninge fordelt på 14 lejre rundt om på Frederiksberg.

Hertil kom 1.237 personer, der ved en optælling 12. maj befandt sig på lazaretterne på Nylandsvej og Skolen på Godthåbsvej og 23 personer, der var indlagt på en af tyskerne på Rathsacksvej indrettet fødeklinik.

Det helt nøjagtige antal tyske flygtninge på Frederiksberg i ugerne efter befrielsen finder vi næppe frem til. Men

ud fra de nævnte tal, virker det rimeligt at antage, at antallet af tyske flygtninge fordelt på Frederiksbergs knap 9 kvadratkilometer på sit højeste lå mellem 8.500 og 9.000.

I løbet af sommeren og efteråret 1945 blev mange af de frederiksbergiske flygtninge fordelt på andre lejre uden for Frederiksberg, hvorfor antal-

let af flygtninge på Frederiksberg var næsten halveret i starten af december. 3. december 1945 var blot 3.946 flygtninge tilbage. De var nu fordelt på seks lejre: Sønderjyllandsskolen, Skolen på Niels Ebbesens Vej, Skolen på La Cours Vej, Skolen på Godthåbsvej, Marie Kruses Skole samt tennis-hallen på Pile Allé. Med 1.151 flygtninge var Sønderjyllandskolen den største af de seks tilbageværende lejre.

Sygdom og død

En af de frederiksbergiske flygtningelejre, benævnt nr. 94, der fortsat var i brug i december, var Skolen på Niels Ebbesens Vej. Skolen var blevet beslaglagt til tyske flygtninge 4. april 1945. 9. maj husede den 577 tyske flygtninge. Selv om forholdene på skolen - de vanskelige og til tider kaotiske forhold i det befriede Danmark til trods - må betegnes som udmærkede, kunne sygdom og død blandt flygtningene ikke undgås. De ubarmhjertige forhold, de fleste af flygtningene havde fundet vej til Danmark under, havde sin pris.

Over knap tre uger fra 9. til 28. maj døde 16 af lejr 94's beboere. Tolv af dem var børn i

alderen 3 måneder til seks år. De blev en del af en kedelig statistik. 17.193 andre tyske flygtninge kom i årene 1945-49 til at lide samme skæbne, som de omtalte 16 fra lejr 94. Heraf var omkring 7.000 børn.

Rømning af skoler

Langt fra alle frederiksbergere nærrede varme følelser for Jürgen, Heidrun, Dittmar eller hvad de tusindvis af flygtninge nu ellers hed. Skoleinspektører, forældre, politikere og embedsmænd på rådhuset, arbejdede ihærdigt på at få skolerne rømmet så hurtigt som muligt, så undervisningen af de lokale børn kunne genoptages. Skolen på Niels Ebbesens Vej blev først rømmet 15. december 1945.

Efter rømningen af skolen ventede et større oprydningsarbejde. Det vil være synd at sige, at den tyske besættelsesmagt og de tyske flygtninge havde efterladt skolen i samme stand, som de havde overtaget den otte måneder tidligere. 4. april 1946, på etårsdagen for beslaglæggelsen, kunne skolen igen bruges til undervisning.

Det blev samme dag markeret med en fest for forældre-kredsen. Lejr 94 var nu fortid.